

**RECURSOS PER A DOCENTS
ENTORN A L'EXPOSICIÓ *DESPRÉS*
*DE LA FI DEL MÓN***

Document en procés 12/07/2017

ÍNDIX

1. Presentació.....	3
2. Format de l'exposició	4
3. Vincles curriculars	10

1. PRESENTACIÓ

Fa més de 2.500.000 anys que els humans habiten la Terra. La seva existència no es pot explicar sense entendre la relació que, al llarg dels anys, han mantingut amb el medi que els ha envoltat: la transformació de l'entorn ha estat una pràctica intrínseca de l'home des dels seus inicis. Tanmateix, és evident que el grau d'impacte generat no sempre ha estat el mateix. De la vida nòmada i recol·lectora a la vida sedentària, que va suposar l'inici de la domesticació de l'entorn, passant per l'època industrial, on l'home va començar una explotació sistemàtica de la naturalesa, fins a arribar a l'estadi actual on no només hem de parlar de modificació de l'entorn, sinó també pròpiament de creació de nous espais artificials.

En els darrers 150 anys l'impacte que l'home ha generat sobre el planeta ha estat d'una magnitud sense precedents; per això, molts ja parlen d'una nova era geològica coneguda amb el nom d'antropocè, és a dir, l'era de l'home. L'arribada de la revolució industrial a les darreries del segle XVIII va implementar un nou model productiu sostingut per l'energia produïda pels combustibles fòssils que conduiria a un seguit de transformacions –augment de la població, industrialització del procés productiu, creixement de les ciutats, creació d'una àmplia xarxa de transport, etc.–, que han fet que el món sigui tal com el coneixem ara. Tanmateix, la indústria i el nou model de vida associat a aquesta comportaran que les emissions de CO₂ es disparin, la desforestació dels boscos esdevingui una pràctica habitual, la desertització sigui un fenomen imparable i el forat a la capa d'ozó s'acceleri cada vegada més. Una realitat alarmant que actualment amenaça la perdurabilitat i subsistència de la nostra espècie al planeta.

Davant d'aquesta situació, es plantegen dos possibles escenaris futurs: seguir engreixant un sistema postindustrial basat en la idea de progrés i sostingut en el consum continuat –que comportarà el malmetement irreparable del medi ambient i, en última instància, la inevitable autodestrucció de l'espècie– o optar per acollir una nova manera de relacionar-nos amb l'entorn que afavoreixi una convivència pacífica i respectuosa amb el medi ambient i els altres éssers vius que cohabitin el planeta, fet que requerirà un canvi RADICAL de les nostres mentalitats i del model polític, econòmic i social imperant.

Sigui quin sigui el camí que seguim, és indiscutible que ha arribat la fi del sistema vigent aquests dos últims segles i s'han obert una infinitat de preguntes de difícil resposta. Com volem que sigui el planeta del futur? Quines mesures cal adoptar per garantir la pervivència de l'espècie humana? A què haurem de renunciar i què podrem guanyar amb aquest nou model de vida? Per tal de reflexionar al voltant d'aquests interrogants, el CCCB ha decidit reunir veus de múltiples disciplines de la creació i el pensament per imaginar els diferents escenaris possibles que podem forjar en funció de les decisions que prenguem i executem en els propers anys. Unes decisions en què tots som molt més que simples espectadors.

2. FORMAT DE L'EXPOSICIÓ

L'exposició «Després de la fi del món» pretén acostar-se al tema del canvi climàtic des d'una perspectiva poc comuna. Lluny de tractar-se d'una mostra expositiva de caràcter purament científic o d'una exposició didàctica de caire divulgatiu, el CCCB ha optat per crear un seguit d'espais immersius on l'espectador visqui i senti les experiències proposades pels artistes.

Un àudio gravat per un famós escriptor de ciència-ficció que ens parlarà de la vida futura en un planeta a l'abisme de la destrucció de la seva habitabilitat, una sala cerimonial on tindrà lloc un ritual per repensar el sistema global en què ens trobem immersos, un aquàrium ple de meduses per fer-nos pensar en els guanyadors i els perdedors del canvi climàtic, una estació pensada per crear naus flotants neutres que es presenten com una solució especulativa per moure's amb un transport net i respectuós amb l'atmosfera, un menjador d'un habitatge londinenc de l'any 2050 que anticiparà algunes solucions per mitigar el xoc que el canvi climàtic suposarà a les nostres vides futures i una clínica de salut mediambiental on els pacients podran sortir amb receptes per poder preservar i millorar el medi ambient: aquestes són vuit de les instal·lacions presents a l'exposició.

Totes elles han d'entendre's com si fossin experiències immersives que busquen sacsejar la consciència de l'espectador i posar en qüestió les seves conviccions i creences associades a temes tan importants com el medi ambient, la salut i la política. No es tracta d'un recorregut contemplatiu, sinó de sentir i experimentar un seguit de vivències gràcies a la presència d'uns escenaris excèntrics i complexos que retrataran aspectes crus de la realitat present i ens transportaran a plausibles realitats futures que no ens deixaran indiferents. Sovint, les peces requeriran una digestió lenta i complexa; és feina de l'espectador llegir el missatge latent en cada una de les instal·lacions i elaborar el seu propi discurs davant d'aquest fenomen global que és vist per molts com el repte més gran que la humanitat mai ha hagut d'afrontar.

Per tal de fer el recorregut expositiu més amè, les sales immersives –espai on es presentaran els vuit projectes esmentats– es combinaran amb les sales de descompressió –avantsales que permetran contextualitzar l'obra de l'artista i preparar l'espectador per a la pròxima immersió–. Cada sala immersiva tindrà un valor independent de les altres i posarà el focus en una de les múltiples problemàtiques provocades pel canvi climàtic, sempre amb la voluntat de reflexionar sobre el planeta del 2017. L'autonomia entre les diferents instal·lacions, però, no debilita la tesi de fons comú: la necessitat d'un canvi radical del model de vida actual.

ESCENES

Les diferents sales immersives abordaran un seguit de temes vinculats al fenomen del canvi climàtic que es detallen a continuació.

Proposta de Kim Stanley Robinson

En els darrers 150 anys el planeta ha patit una transformació sense precedents a causa de la intervenció de l'home. El paisatge ha canviat del tot i la presència de fenòmens climàtics que estan posant en risc la pervivència de l'espècie humana són una amenaça que cada vegada es fa més present. Com ha estat aquesta transformació? Com podem fer front a aquests desastres naturals que escapen del control humà? Quantes generacions més podran seguir habitant el planeta Terra?

El llegendari escriptor de ciència-ficció Kim Stanley Robinson, a través d'un àudio gravat ens explicarà un relat on reflexionarà sobre aquesta nova era geològica dominada per la presència de l'home a la Terra i ens parlarà de la vida futura en un planeta a l'abisme de la destrucció de la seva habitabilitat.

Concepte clau: antropocè, fenòmens climàtics extrems, *climate fiction*.

Links d'interès:

[Entrevista a Kim Stanley Robinson](#) on es parlen de temes com la intel·ligència artificial, el futur del capitalisme i el canvi climàtic.

[Article del New Yorker](#) sobre com en poden arribar a ser, de polítiques, les novel·les de Kim Stanley Robinson.

Proposta de Benjamin Grant

Els astronautes tenen l'oportunitat d'apreciar el nostre planeta en la seva integritat; n'aprecien tota la bellesa i fragilitat en un mateix instant. Aquesta vista aèria permet copsar la dualitat que combina la puresa de la complexitat del sistema que hem construït amb la destrucció massiva i desmesurada que hem ocasionat al nostre entorn. Entendre aquestes dues forces que han dissenyat la Terra és necessari per progressar en la comprensió de qui som nosaltres com a espècie i què es necessita per sostenir un planeta saludable i fora de perill.

Benjamin Grant, amb el seu projecte *Daily overview*, presenta una àmplia selecció d'imatges fetes per satèl·lit per mostrar de manera nítida com l'activitat humana ha reconfigurat d'una forma radical el paisatge del planeta. El títol *Overview* deriva del concepte *overview effect*, el sentiment que tenen els astronautes en contemplar la Terra per primera vegada des de l'espai com una unitat, com un tot. Les fotografies es focalitzen en els llocs i els moment en què l'activitat humana, per bé o per mal, ha donat forma al paisatge per tal de respondre a les necessitats d'energia, habitatge, alimentació i mobilitat.

Conceptes clau: *overview effect*, antropocè.

Links d'interès:

Compte d'Instagram [Benjamin Grant @dailyoverview](#)

Proposta de Liam Young

L'home ha intentat trobar solucions per poder cobrir les seves necessitats des del principi dels temps. Dissenyar refugis per arrecerar-se de la intempèrie, fabricar indumentària per protegir-se de les inclemències atmosfèriques, crear instruments i

eines per poder-se relacionar amb el medi, etc. Tanmateix, amb la industrialització i la imposició del sistema capitalista, una nova indústria s'ha obert pas i ha tacat tots els aspectes de la nostra vida: el *fast fashion* –moda constantment canviant–. A partir d'aquest moment, els productes que es produeixen i es consumeixen ja no només pretenen satisfer les nostres necessitats, sinó que responen a la lògica de «la moda». Són les tendències imperants les que generen el desig de voler posseir certs productes que gairebé sempre són anhelats amb independència de la seva funció real; una lògica deslligada de la necessitat i totalment vinculada al desig. Aquesta roda de consum compulsiu sumada al procés de globalització ha donat lloc a una combinació explosiva altament perjudicial per al medi ambient i els entorns de diferents punts del planeta.

Liam Young, arquitecte i cofundador de l'estudi nòmada de recerca en disseny Unknown fields division, investiga quin és el paisatge dissenyat per aquest fenomen conegut com a *fast fashion*, un microcosmos que exemplifica a la perfecció l'actual globalització del sistema industrial de producció. El seu treball vol posar en relleu com aquesta cadena de subministrament a escala planetària, creada per satisfer els desitjos més ínfims dels humans, ha pervertit la naturalesa i l'ha convertit en una estructura altament mecanitzada i optimitzada.

Conceptes claus: capitalisme, consum, *fast fashion*, globalització.

Links d'interès:

[Vídeos d'altres obres de l'artista](#)

[Web de l'estudi Unknown fields division](#)

Proposta de Charles Lim

Una de les principals conseqüències associades al canvi climàtic és l'imminent augment de 2 °C de la temperatura global, fet que comporta la desglaciació dels pols i l'augment del nivell del mar. Diversos territoris com les illes de la República de Kiribati situades a l'oceà Pacífic o territoris com Florida o Holanda estan en una situació alarmant, perquè aquest augment del nivell del mar podria suposar-ne la desaparició. Les conseqüències poden ser catastròfiques, milers de ciutadans es poden veure empesos a emigrar cap a nous territoris i produir, d'aquesta manera, una nova onada massiva de refugiats. Aquestes noves circumstàncies requeriran un canvi dràstic de l'ordre planetari al qual estem habituats i la destrucció de moltes vides arrelades a uns territoris que tenen els dies comptats.

Charles Lim, esportista olímpic de navegació a vela representant de Singapur en el passat i artista especialitzat en arts plàstiques, ha fet de la seva terra natal el tema de la seva obra. Lim se centra en l'illa ciutat-estat de Singapur per retratar com els contorns geogràfics mundials s'estan redissenyant. A causa de la intervenció de l'home, els límits de l'illa es van eixamplar, però, ara, els qui van guanyar terreny al mar de manera artificial s'han d'enfrontar a una naturalesa incontrolable que sembla no aturar-se en la seva (re)conquesta del territori. L'artista indaga en l'estudi dels estats del mar per escenificar-ne els canvis i veure'n l'impacte sobre la superfície terrestre.

Conceptes clau: augment del nivell del mar, redefinició del contorns geogràfics, refugiats climàtics, mar.

Links d'interès:

[Web del projecte seastate](#)

[Entrevista a Charles Lim](#) sobre el projecte *Pavilion of Singapore* dins de Seaste project, presentat a la Biennal de Venècia del 2015

Proposta de Rimini Protocol

El canvi climàtic és *per se* un problema lligat a la injustícia. D'una banda, aquells que en patiran les conseqüències –les generacions més joves– són els qui menys poder de decisió tenen en les accions que haurien de permetre frenar aquest fenomen. D'altra banda, els països més responsables de l'acceleració del canvi climàtic són els que menys en pateixen els efectes nocius, cosa que dificulta que aquest tema sigui tractat com a prioritari en les seves agendes polítiques. Davant d'aquesta situació, cal fer-se diverses preguntes. Quina ha de ser la nostra contribució i responsabilitat respecte al fenomen del canvi climàtic? Què podem fer-hi com a individus? Com cal que s'organitzi la societat civil per reivindicar la necessitat d'unes polítiques justes a escala mundial?

La companyia alemanya de teatre Rimini Protokoll, un dels grups de teatre immersiu més respectats a escala internacional, interpell·larà els visitants per tal de traslladar-los a una esfera compromesa i poc còmoda. A través de la seva instal·lació, el visitant es veurà obligat a pensar en el seu grau de contribució en l'acceleració del canvi climàtic i en quin tipus de compromís assumirà per frenar o desaccelerar aquest fenomen d'abast global en benefici del benestar de les generacions futures. Quins sacrificis estem disposats a fer per garantir un futur millor a les nostres generacions? Fins on arriba el nostre altruisme?

En aquesta cerca dels guanyadors i els perdedors, incideixen els Rimini Protokoll, no només es produeixen desigualtats generacionals i geogràfiques, sinó que també hi entra en joc la competitivitat entre espècies. En aquest caos creat pels humans, els quals paradoxalment són els més amenaçats, altres espècies com les meduses semblen estar proliferant i erigint-se com les guanyadores d'aquesta nova era geològica. Seran les meduses les que acabaran dominant el planeta del futur?

Conceptes claus: justícia climàtica, empatia.

Links d'interès:

[Web de la companyia](#)

[Vídeos d'altres projectes](#)

Proposta de l'estudi Superflux

Una altra de les conseqüències associades al canvi climàtic ha estat l'augment de les sequeres, els huracans, els tsunamis, etc. Més enllà de les vides que aquests desastres naturals s'han emportat, cal tenir en compte l'impacte que han generat sobre el territori: zones que durant anys havien estat fèrtils han esdevingut territoris erms on l'agricultura és impracticable. La disminució sobtada i brusca de les zones cultivables genera un desequilibri enorme entre la contínua i creixent demanda d'aliments per part d'una població que creix a un ritme exponencial i la

falta de terrenys cultivables. Com podrem alimentar els més de 7.500 milions d'habitants en un futur on l'agricultura quedarà restringida a uns pocs terrenys? Qui serà el principal perdedor d'aquest nou escenari? S'hauran de prendre mesures globals per garantir el dret universal a l'aliment?

L'estudi Superflux està especialitzat a conèixer les possibilitats d'interrelació entre les emergents noves tecnologies i el medi ambient, com també en l'estudi del seu paper en el nostre dia a dia. El projecte artístic que presenten indaga en com l'alteració del sistema de producció agrícola afectarà les nostres vides i intenta plantejar solucions per mitigar el xoc que suposaran l'escassetat i les inseguretats relacionades amb l'accés i la disponibilitat de menjar. Amb la creació d'espais de treball basats en l'horticultura i ramaderia DIY (*do it yourself*) i l'ambientació de la sala amb programes de ràdio, fotografies i decoració fictícia, l'estudi intentarà reproduir la realitat futura de la vida domèstica.

Conceptes clau: escassetat d'aliments, desastres climatològics, alimentació, subsistència alimentària.

Links d'interès:

[Web de l'estudi Superflux](#)

[Blog del projecte Mitigation of Shock](#)

Proposta de Tomás Saraceno

L'afebliment de la capa d'ozó és una realitat denunciada amb vehemència des dels inicis dels anys noranta. La seva destrucció comportaria la fi de moltes espècies que avui dia habiten la Terra, entre elles l'espècie humana. Actualment, l'atmosfera està a punt d'assolir els temuts nivells de 400 parts de CO₂ per milió, una xifra preocupant que posa de manifest la urgència d'actuar per frenar aquest procés. Les emissions de CO₂ provenen de diverses fonts, però els combustibles fòssils n'han estat una de les causes principals. Sens dubte, aquesta font d'energia és la que ha permès que coneguem el món tal com és ara, la que ha donat lloc a les xarxes ferroviàries, a l'electricitat, a les instal·lacions d'aigua calenta, etc. Repensar el món actual sense combustibles fòssils és un repte tan gran com necessari. Serem capaços d'afrontar-lo?

Tomás Saraceno, arquitecte de formació i especialista en la interacció dels camps de l'art i de l'arquitectura, indaga en el terreny de la producció d'energia partint de la premissa que el moment actual és definitori: ara és el moment en què la lluita contra els combustibles fòssils es guanyarà o es perdrà. Per pensar en la nostra relació amb l'atmosfera i amb la necessitat de fomentar energies lliures d'emissions, l'artista ha dissenyat unes naus flotants neutrals que ens demostren que el canvi és possible i que la batalla per acabar amb les energies fòssils es pot guanyar.

Conceptes claus: forat de la capa d'ozó, emissions de CO₂, combustibles fòssils, mobilitat, atmosfera.

Links d'interès:

[Projecte Aerocene](#)

[Web de l'artista Tomás Saraceno](#)

Proposta de Natalie Jeremijenko

En l'imaginari col·lectiu, el *leimotif* «fer salut» s'ha tendit a associar a un seguit de pràctiques relacionades amb la millora dels hàbits personals: tenir cura de la nostra alimentació, incorporar l'esport en el nostre dia a dia o deixar de consumir substàncies perjudicials com el tabac o l'alcohol. No obstant això, és indiscutible que la nostra salut també depèn del nostre entorn. Aleshores, en parlar de «fer salut», no hauríem de focalitzar-nos també a revisar l'estat de salut del medi ambient? Quines accions podríem realitzar per oxigenar les ciutats i revitalitzar els nostres entorns?

Partint de la premissa que la salut humana va intrínsecament lligada a la salut del medi ambient, Natalie Jeremijenko, artista, enginyera i inventora especialitzada en el medi ambient i els assumptes urbans, considerada una de les persones més innovadores del món i una de les dones més influents en l'àmbit tecnològic, aterra al CCCB per edificar una consulta clínica poc habitual: *l'Environmental Health Clinic XBarcelona* (la clínica de salut mediambiental de Barcelona). La finalitat d'aquest centre és atendre les preocupacions i angoixes dels ciutadans en relació amb el medi ambient i oferir-los receptes que els ajudin a saber com actuar per protegir i millorar el seu entorn. Jeremijenko defensa que la millora del nostre entorn és quelcom factible i viable que es pot aconseguir, entre d'altres, creant formes mútuament beneficioses de convivència i cooperació entre ciutadans de les urbs i altres formes de vida animal, vegetal i microbial típiques dels entorns naturals. L'artista juga a reimaginar i reedissenyar els sistemes urbans introduint-hi sistemes naturals per millorar la salut humana i mediambiental, un repte que se li planteja com la nova carrera espacial del segle XXI.

Conceptes claus: salut, salut mediambiental, sistemes mutualistes

Links d'interès:

[Web del Projecte Environmentalhealthclinic.net](#)

[Web de l'artista Natalie Jeremijenko](#)

[TedTalk: Let's teach fish to text! and other outlandish](#)

3. VINCLES CURRICULARS

Seguidament trobareu detallats tots els continguts del currículum acadèmic de BATXILLERAT i ESO que poden treballar-se a partir de l'exposició *Després de la fi del món*.

BATXILLERAT

Matèries comunes

CIÈNCIES PER AL MÓN CONTEMPORANI

Desenvolupament humà i desenvolupament sostenible

- Caracterització d'algunes crisis ambientals al llarg de la història. Anàlisi d'algunes interaccions actuals entre l'ésser humà i la natura: tipus d'impactes i valoració de mesures correctores.

Materials, objectes i tecnologies

- Establiment de la relació entre materials i recursos. Anàlisi de l'impacte dels hàbits de consum sobre la disponibilitat de recursos a partir dels càlculs sobre el cicle de vida de diversos objectes i materials. Classificació dels tipus de residus i el seu tractament. Valoració de les estratègies d'estalvi, reducció, reciclatge i reutilització de materials.

Matèries de modalitat i específiques

MODALITAT HUMANITATS I CIÈNCIES SOCIALS
--

GEOGRAFIA

Medi ambient i paisatges

- Identificació dels principals recursos hídrics, primeres matèries i recursos energètics. Definició de recurs natural des d'una perspectiva social, considerant les variables d'ús, abús i escassetat. Concepte de sostenibilitat.
- Identificació del paper dels factors naturals, socioeconòmics, tècnics, polítics i culturals en la configuració, dinàmica i transformació dels espais geogràfics.

Territori i activitats econòmiques

- Anàlisi del creixent protagonisme dels serveis i de la seva heterogeneïtat. Valoració de la dimensió i impacte social, econòmic i ambiental del sector dels transports i comunicacions en la producció i el consum.

- Aplicació de conceptes bàsics d'economia a l'anàlisi del funcionament del món del treball, tot identificant i valorant l'impacte dels processos de globalització i deslocalització en les relacions socials i personals a l'entorn i establint relacions amb altres escales, per mitjà de l'estudi de casos reals o simulats.

La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat

- Identificació dels impactes econòmics i culturals dels fluxos migratoris, de les seves variables espacials i dels reptes de futur.

MODALITAT CIÈNCIES I TECNOLOGIA
--

CIÈNCIES DE LA TERRA

El sistema Terra i el medi ambient

- Definició del concepte d'impacte ambiental. Caracterització d'alguns impactes ambientals a diferents escales.
- Caracterització del concepte de gestió ambiental. Valoració de les conseqüències de les accions humanes sobre el medi ambient. Identificació de diferents postures ideològiques davant els problemes ambientals. Relació entre creixement econòmic i problemes ambientals: comparació entre el conservacionisme i el desenvolupament sostenible.

ESO

ÀMBIT CIENTIFICOTECNOLÒGIC: CIÈNCIES DE LA NATURALES

4T ESO

BIOLOGIA I GEOLOGIA

Ecologia i medi ambient

- Impacte de l'activitat humana en el medi ambient.

CIÈNCIES APLICADES A L'ACTIVITAT PROFESSIONAL

Activitat humana i medi ambient

- Impacte de l'activitat humana en el medi ambient. Contaminants atmosfèrics i efectes de la qualitat de l'aire sobre la salut. Pluja àcida, boira fotoquímica, destrucció de la capa l'ozó, efecte hivernacle i canvi climàtic.
- Conceptes de sostenibilitat i petjada ecològica.

CULTURA CIENTÍFICA

Desenvolupament humà i desenvolupament sostenible

- Principals problemes mediambientals (causes, factors que els intensifiquen i mesures correctores).
- Canvi climàtic. Acords internacionals.
- Implicacions socials de la sobreexplotació de recursos naturals, contaminació, desertificació, pèrdua de biodiversitat i tractament de residus.
- Fonts d'energia no contaminants actuals i futures. Energies renovables. La pila de combustible.

3R ESO

BIOLOGIA I GEOLOGIA

Ecosistemes i activitat humana

- Impactes de l'activitat humana sobre l'atmosfera, la hidrosfera i el sòl. Diferenciació entre contaminació i contaminant; impacte d'alguns contaminants.
- Riscos derivats dels processos geològics externs. Erosió, moviments de vessant. Inundacions. L'activitat humana com a afavoridor d'alguns d'aquests processos. Impacte, predicció i mesures de prevenció.
- Anàlisi d'alguns problemes ambientals com: la generació de residus, la pluja àcida, la disminució de la capa d'ozó i l'augment del diòxid de carboni atmosfèric.
- Argumentació de mesures preventives i correctores i concreció de propostes d'actuació a l'entorn proper.

ÀMBIT SOCIAL

1r – 4t ESO

CIÈNCIES SOCIALS: GEOGRAFIA I HISTÒRIA

4T ESO

El món actual

- Globalització i localització dels nous centres de poder. Sistema econòmic actual i sostenibilitat.
- Focus de conflicte en el món actual. Els conflictes bèl·lics i les seves causes i conseqüències polítiques i econòmiques.

3R ESO

Activitat econòmica i organització política

- Els territoris, els recursos naturals i la seva distribució al món. Les activitats humanes i les grans àrees productives mundials. La distribució dels recursos en el món. El desenvolupament sostenible.
- Els sectors econòmics de producció i els paisatges que originen. Localització i deslocalització industrial. Problemes mediambientals i reptes que generen.
- Desenvolupament i subdesenvolupament. La globalització econòmica

2N ESO

L'ocupació del territori: població i societat

- Els fluxos migratoris

1R ESO

El paisatge com a resultat de la interacció entre la humanitat i el medi ambient

- Els problemes mediambientals globals més destacats. Energia i canvi climàtic: algunes de les zones més afectades.

ÀMBIT DE CULTURA I VALORS

CULTURA I VALORS ÈTICS

1R – 2N ESO

Dimensió personal

- Els criteris morals i la seva fonamentació: cura, justícia, compassió, reciprocitat, imparcialitat, ...

Dimensió sociocultural

- Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.

3R – 4T ESO

Dimensió personal

- Els criteris morals i la seva fonamentació: cura, justícia, compassió, reciprocitat, imparcialitat, ...

Dimensió sociocultural

- Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.
- El medi natural i les seves implicacions (ètica del consum, medi ambient)

FILOSOFIA

4T ESO

La dimensió social de l'ésser humà

- La responsabilitat ecològica: el medi ambient i les obligacions amb les generacions futures.